

Informatiebulletin

No. 2 / januari 2002

Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort

Van de voorzitter

Dit is het tweede informatiebulletin. Het had al veel eerder moeten verschijnen maar de aandacht werd op zoveel fronten tegelijk opgeëist dat aan enige vertraging niet veel te ontkomen.

De vorige keer eindigde ik bij de opsteker die we van de politiek hadden gekregen: het Nationale Monument Kamp Amersfoort en de bijbehorende gedenkplaats zijn van nationale betekenis. De uitwerking van die uitspraak heeft even op zich laten wachten maar komt nu in volle gang.

Op 19 april 2002 wordt herdacht dat 57 jaar geleden Kamp Amersfoort werd bevrijd middels overdracht aan het Rode Kruis. Op die dag moet de gedeeltelijk herziene en ook wat uitgebreide gedenkplaats in gebruik worden genomen. Dan wordt er ook een begin gemaakt met een afscheiding van de gedenkplaats, zodat die een eigen karakter krijgt. De landelijke politieopleiding LSOP heeft daaraan medegewerkt en de Minister van VWS, mw. Borst, heeft de financiering op zich genomen. Zij komt zelf op 19 april a.s. de opening daarvan doen. Degenen die daarbij aanwezig willen zijn kunnen zich aanmelden via het ingesloten aanmeldingsformulier.

Er is meer verheugend nieuws te melden. De minister gaat de stichting structureel ondersteunen. Voor het toegenomen werk komt er een kantoor met administratieve ondersteuning. Voor de ontwikkeling van verantwoorde educatie naar jongeren wil de stichting de

beschikking krijgen over een geschoolde educatieve kracht. Met hulp van deskundigen van Podium BV, bureau voor educatieve communicatie, heeft de stichting een voorstel gemaakt voor een educatief programma voor jongeren die kiezen voor een geüniformeerd beroep (politie, krijgsmacht enz.).

Het beeld van het monument heeft de aandacht van de stichting getrokken. Een grondige restauratie lijkt geen overbodige luxe te zijn. De omgeving van het beeld, de voormalige schietbaan, zou gerestaureerd en waardiger gemaakt kunnen worden. Een plan van aanpak voor het hele gebied is in de maak.

In de komende tijd staat een verdere verzelfstandiging van de stichting voor ogen. Een stichting die het hele gebied van Nationaal Monument en gedenkplaats beheert en verzorgt. Er moet nog veel werk verzet worden. Uw belangstelling en uw steun zijn hard nodig. Ook financiële steun. Want structurele ondersteuning van de minister wil niet zeggen dat voortaan alles vanzelf maar betaald wordt.

Verderop treft u meer informatie aan over de verschillende onderwerpen, ook over onze boeiende website: www.kampamersfoort.nl ! Meer dan 20.000 keer bekeken inmiddels. Door u ook al? In maart komt het volgende blad met meer details over de herdenkingen op 19 april / 4 mei en Bevrijdingsdag.

A.Schreuder.

Bijdragen blijven welkom!

Er is veel werk te doen voor de stichting. De minister helpt, maar ook de kleine bijdragen van onze eigen achterban blijft nodig. De ingesloten acceptgirokaart kunt u daarbij gebruiken. Het bankrekeningnummer is onveranderd: **96 95 81 599**.

De inkomsten en uitgaven van de stichting worden gecontroleerd door een gerenommeerd accountantsbureau. U kunt de stichting ook helpen met documenten, bescheiden en boeken. Professioneel archiefbeheer staat garant voor een goede bewaring. Help mee om dingen te bewaren. Neem contact op met het secretariaat: Appelweg 1, 3832 RK Leusden, stuur dingen toe of bezorg ze daar.

Informatiebulletin

© Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort
opgericht 28 maart 2000

Overname van artikelen of gedeelten daarvan alleen na
toestemming.

Appelweg 1, 3832 RK Leusden
Tel. 033-4628000

www.kampamersfoort.nl

Bankrekening: 96 95 81 599
Register KvK: 32079321

Informatiebulletin no. 2 heeft bijdragen van voorzitter
A.Schreuder, R.Reiding, A.Littlejohn en C.Biezeveld.

Wat doet de website eigenlijk?

De website van de Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort heeft zijn eerste verjaardag achter de rug. In precies een jaar tijd bezochten bijna 20.000 internetters de digitale 'ontmoetingsplaats'. Zoveel mensen in zo'n korte periode: dat roept de vraag op wat al deze mensen eigenlijk te zoeken hebben op www.kampamersfoort.nl.

In het vorige Informatiebulletin is al duidelijk gemaakt dat de website een tweede ontmoetingsplaats vormt voor oud-gevangenen, nabestaanden en andere belanghebbenden of geïnteresseerden. Zij kunnen behalve op de gedenkplaats ook via internet in contact komen met de Stichting en met anderen. Van deze functie wordt nog altijd regelmatig – en steeds vaker – gebruik gemaakt. Maar de website doet en beoogt meer.

De site geeft tamelijk uitvoerige informatie over het voormalige Polizeiliches Durchgangs-lager Amersfoort. De historie, verhalen van en over gevangenen, documentatie over Kamp Amersfoort en de gedenkplaatsen worden uitgebreid belicht. Foto's van het kamp geven een beeld van wat zich in de periode 1940-1945 heeft afgespeeld achter het gevreesde Amersfoortse prikkeldraad. Daarmee fungeert de website als dé informatiebron voor een ieder die wat over het kamp wil weten, zeker zolang het onderzoek van Geraldien von Frijtag Drabbe Künzel van het Nederlands Instituut van Oorlogsdocumentatie niet is voltooid.

Een collega van Von Frijtag, de Duitse historicus en onderzoeker Andreas Pflock, is onder de indruk van de website. „Dit is de meest uitgebreide van de websites over gevangenenkampen,” zegt Pflock, die in maart 2002 promoveert op zijn onderzoek naar Duitse kampen in Nederland. „De meeste andere websites bieden nog geen fractie van wat deze site biedt.”

Dat de website ook als informatiebron wordt gebruikt, blijkt wel uit de talloze e-mails en reacties in het gastenboek. Diverse studenten en scholieren doen een beroep op de site voor hun onderzoek, scriptie, werkstuk, spreektuur of andere schoolse activiteiten. Het Johan van Oldenbarnevelt gymnasium in Amersfoort laat scholieren onderzoek doen naar Kamp Amersfoort op grond van de informatie die de website biedt. Momenteel is er een onderzoek gaande over vriendschappen in het kamp.

Aan deze educatieve functie wordt veel waarde gehecht. Voor veel mensen vormt de website een eerste kennisgeving met Kamp Amersfoort. Vooral bij jeugdige bezoekers kunnen de oorlogsjaren via de site onder de aan-

dacht worden gebracht. De informatie is overzichtelijk ingedeeld en goed leesbaar, zodat jongeren alle hoofdzaken en details moeiteloos tot zich kunnen nemen. En dat is belangrijk, want de jeugd – zo luidt een veel gezegd gezegde – heeft immers de toekomst. „Het ergste is dat ik in Amersfoort ben opgegroeid en er nog steeds woon, maar niks over Kamp Amersfoort had gehoord,” zegt een jonge bezoeker in het gastenboek. En een ander: „Als kind wandelde ik vaak met mijn vader op zondagmiddag door Kamp Amersfoort heen, omdat ik er zo dicht bij woon. Toen begreep ik het allemaal niet zo. Maar als ik het nu allemaal nog eens lees, krijg ik er kippenvel van. Hoog tijd dus om er nog een keer heen te gaan.”

Opvallend is ook dat de website toegankelijk is gemaakt voor bezoekers die geen Nederlands spreken. Sinds de site voor een groot deel in het Engels is vertaald, zijn de contacten met het buitenland toegenomen. Ook is een gedeelte in het Russisch te lezen. De vertalingen leveren nog meer reacties, informatie en vragen op. Het is onmogelijk om voor elke vraag een passend antwoord klaar te hebben, maar er wordt geprobeerd iedereen zo goed mogelijk te informeren of te verwijzen naar een andere instantie of bron. Als alle mogelijkheden zijn uitgeput, kan een oproep worden geplaatst waarin om informatie over een persoon of gebeurtenis wordt gevraagd.

De reacties en vragen leveren regelmatig heel wat op. Zo kreeg Jan Blei, een journalist van Zwartewater FM, hulp bij zijn zoektocht naar informatie omtrent drie jongens die via Kamp Amersfoort als Ijsselliniegravers werden afgevoerd en later in Zwartsluis werden omgebracht. De informatie en een succesvolle verwijzing leidden tot een vier uur durend radioprogramma waarin het verhaal van het drietal voor het eerst uitvoerig uit de doeken werd gedaan.

In het afgelopen jaar heeft webmaster Gert Stein allesbehalve stilgezeten. De site is uitgebreid, aangevuld en gecorrigeerd om de bezoeker een zo juist en volledig mogelijk beeld te kunnen geven van het voormalige Kamp Amersfoort.

Wilt u meer weten over de website? Bezoek www.kampamersfoort.nl of neem contact op met Annemiek Littlejohn: annemiek@kampamersfoort.nl of tel. 033-4619313.

Revitalisering Rozentuin

Het jaar 2001 stond internationaal in het teken van de vrijwilligers. Ook Amersfoort kende een lokaal comité. Het bestuur van de stichting diende een project in voor revitalisering van de symbolische rozentuin op de gedenkplaats. De zuiltjes waren door de klimopplanten te zeer overwoekerd. De klimrozen waren of verdrongen, of aan vervanging toe. Het project zou vooral door vrijwilligers kunnen worden uitgevoerd onder leiding van enkele deskundigen, terwijl er ruimte was voor sponsoring.

Uiteindelijk bleek dat een groep vrijwilligers-scholieren van het college Guido de Brès te Amersfoort onder leiding van een leraar beschikbaar kwam. Hoveniersbedrijf Van Ginkel dat het regulier onderhoud aan de gedenkplaats verzorgt, leverde de planten en andere benodigdheden en sponsorde met personeel en gereedschappen de uitvoering.

Op woensdag 12 september werd er heel hard gewerkt aan het opruimen, op donderdag 13 september werd er heel gemotiveerd aangeplant en afgewerkt. Het resultaat mag er zijn! Op vrijdag 14 daarna werd een rondleiding en informatieoverdracht gehouden die heel functioneel was. Er werden heel wat vragen beantwoord. Een nuttige en educatieve groepsactiviteit.

Christoph Boer, Adriaan Bos, Mariëlle Buisman, Gerrit de Graaf, Emma Paalvast, Irene Westendorp, Bart van Benthem, Bertus Bomhof, Jeroen Bosch, Bastiaan Kant, Daan Laseur, meneer De Groot, hoveniersbedrijf Van Ginkel & medewerkers en allen die tussendoor kwamen helpen, bedankt!!!

Foto: het "team van Guido de Brès" op het werk.

Vordering onderzoek Kamp Amersfoort

Begin 2000 werd bekend dat de gemeente Amersfoort graag een wetenschappelijk onderzoek wilde laten doen naar het Kamp Amersfoort. In het gezamenlijk project van de gemeenten Amersfoort en Leusden van begin 2000 werd daarvoor een bedrag gereserveerd. Dat was niet voldoende. De minister van VWS, mw. Borst, stelde de rest van de vereiste financiën beschikbaar.

Voor het onderzoek werd mw. dr. G. von Frijtag (ondanks de Duitse klank in de naam zo Nederlands als het maar zijn kan) werkzaam bij het Nederlands Instituut voor Oorlogs Documentatie te Amsterdam aangetrokken. Zij heeft archieven en documentatie onderzocht, gesprekken gevoerd met tal van mensen. Op 19 april 2001 heeft zij bij de herdenkingslezing een indruk gegeven van de vorderingen van dat onderzoek. Dat is nu zover gevorderd dat het schrijven van het eindverslag is begonnen.

De stichting heeft waar mogelijk geholpen bij dat onderzoek. Vier bestuursleden, te weten de heren mr. B.R.Nota, dr. F.J.W. van Kan, dr. A.Vroon en C.Biezeveld nemen namens de stichting deel aan de begeleidingscommissie. De verwachting is dat in het najaar van 2002 het boek uitkomt. U wordt vanzelfsprekend op tijd daarover geïnformeerd.

Bijzondere bezoekers op een bijzondere plaats

Het voltallige college van burgemeester en wethouders van Maassluis, Russische veteranen en tachtig scouts: de gedenkplaats van Kamp Amersfoort kon het afgelopen jaar diverse bijzondere bezoekers verwelkomen.

Ze waren bijna overal geweest, maar het dichtst bij zijnde kamp van betekenis was opvallend genoeg nooit bezocht. Kamp Amersfoort was als een zwarte vlek, een onopgeloste periode uit het leven van hun omgekomen familieleden. In oktober 2001 deed een groep nabestaanden uit Putten, vergezeld door een enkele leden van de Stichting Oktoberrazzia '44, Kamp Amersfoort aan. Het Polizeiliches Durchgangslager was het eerste tussenstation van de Puttense mannen, die vrijwel allen tijdens een razzia in oktober 1944 werden opgepakt. Zij werden vanuit Amersfoort gedeporteerd naar het beruchte concentratiekamp in Neuengamme; weinigen keerden terug. De gebeurtenissen in de laatste fase van de oorlog drukken nog steeds zwaar op de schouders van de Puttense gemeenschap.

Neuengamme, Ladelund, Meppen-Viersen: het zijn vaste herdenkingsplaatsen voor de nabestaanden uit Putten, een dorp op de Veluwe. In groepsverband trekken zij in bussen al jaren naar Duitsland. Daarom was het goed juist deze groep mensen wat te vertellen over Kamp Amersfoort, een stukje geschiedenis zo dichtbij, maar lange tijd toch zo onbekend voor de Puttenaren.

Ook in het westen van het land kwam Kamp Amersfoort in de schijnwerpers te staan, vooral dank zij de inspanningen van oud-gevangene Stoffel Wamaar, gevangene nummer 913. Interviews met en artikelen over Wamaar, woonachtig in Maassluis, trokken de aandacht. Doordat hij op scholen vertelt over zijn ervaringen in de oorlog, was Wamaar al een bekende geworden in eigen omgeving. In Maassluis veroverde hij een speciaal plekje in de harten van de inwoners. Zodoende gaf op 11 september zelfs het voltallige college van B&W van Maassluis acte de présence in Amersfoort. Burgemeester J. Sterkenburg-Versluis en haar wethouders kregen zo inzicht in wat Wamaar tijdens de oorlog in het kamp te verduren had gekregen. Ook buitenlanders wisten het terrein van het voormalige Kamp Amersfoort te vinden. Vanuit Canada kwam een dochter van oud-gevangene Rolf Johan Niessen naar Amersfoort. Sandra Niessen verbleef liefst drie maanden om het levensverhaal van haar vader te achterhalen en te onderzoeken. De speurtocht verliep aan de hand van een 617 pagina's tellend manuscript, dat zij vond na zijn dood. Daaruit bleek dat hij gevangen had gezeten in Kamp Amersfoort. Honderden mails gingen over dit onderwerp de oceaan over, totdat dochter Niessen het niet meer kon uithouden en besloot naar Amersfoort te komen. Daar kregen vele verhalen uit het manuscript een plekje en werden de woorden omgezet in beelden.

Op uitnodiging van de gemeente Deventer verbleven in mei vier Russische veteranen in Nederland. Nadat zij hadden gehoord van het bestaan van het Russisch Ereveld en het nabijgelegen Kamp Amersfoort, drongen zij er bij hun gastheren op aan het programma aan te passen. Zodoende slaagden zij erin een bezoek aan Amersfoort af te leggen. Zij spraken hun waardering uit voor de eervolle wijze waarop hun gesneuvelde kameraden in Nederland zijn begraven. Bovendien deed het hen zichtbaar goed dat de herinnering aan Kamp Amersfoort is gewaarborgd en dat de Sovjetrussische en andere slachtoffers van nazi-Duitsland jaarlijks worden herdacht. Evenals de vele andere bezoekers op 19 april en 4 en 5 mei werden zij opgevangen in de politie school, die bovendien in samenwerking met de Amersfoortse Courant de expositie 'Verloren kameraden in beeld' had georganiseerd.

Op bevrijdingsdag nam mevrouw Van de Hengel, weduwe van oud-gevangene Gerardus van de Hengel, al haar kinderen en kleinkinderen mee naar Amersfoort. Ruim twintig familieleden maakten zo kennis met de plaats waar haar echtgenoot tijdens de oorlog zat opgesloten. De komst, op initiatief van één van de kleinkinderen, bleek een waardevolle en bijzondere ervaring, hoewel enkelen van hen het aanvankelijk uitermate moeilijk vonden om Kamp Amersfoort te bezoeken. Meer dan wat fragmentarische verhalen was niet bekend, maar aan de hand van ervaringen van andere oud-gevangenen kwamen mevrouw Van de Hengel en haar familieleden meer te weten dan verwacht over het lot van Gerardus.

Op dezelfde dag kwamen ook de Duitse historici en onderzoekers Ulrike Puhvogel (Bundeszentrale für Politische Bildung uit Bonn) en Andreas Pflock (Sinti en Roma Museum Heidelberg) naar Amersfoort. Dit voorjaar promoveert Pflock op zijn onderzoek naar Duitse kampen in Nederland, dat jaren in beslag heeft genomen. Hij beschrijft zijn bevindingen in een boek dat dit jaar uitkomt.

Een andere grote groep betrof zo'n tachtig scouts van Impeesa, dat haar 75-jarig jubileum afsloot met een bezoek aan het voormalige kampterrein. Dat grenst aan de locatie van de scoutinggroep. Juist om die reden was het belangrijk de scouts van alle leeftijden en een aantal ouders duidelijk te maken. Immers, op de grond waar zij elke zaterdag plezier maken, hebben in de oorlog verschrikkelijke zaken plaatsgevonden. Opvallend was dat de kinderen erg geïnteresseerd bleken in het verhaal dat werd verteld. Een aantal hield niet op met vragen stellen.

Ook dit jaar worden opvallende bezoekers verwacht. Zo komt een Britse vrouw die een biografie aan het schrijven is over Otto Frank, de vader van Anne. Zijn drie vrienden uit het Achterhuis verbleven enige tijd in Kamp Amersfoort, omdat zij joden hadden >>>

>>> geholpen. Ook Roelof Buitink, Amerikaans staatsburger, maakt de reis naar Nederland. Buitink – tegenwoordig woonachtig in Tulsa, Verenigde Staten – werd met zijn ouders in het Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort opgesloten na de aanval op Pearl Harbour. Destijds woonde hij in Den Haag.

Binnenkort overhandigt de dochter van oud-gevangene Piet van Eijsden het stoffen kampnummer (4080) van haar vader. Dit overblijfsel uit de oorlogsjaren zal in de vitrine van het kampgebouw zijn te bezichtigen. Het meest in het oog springt de komst van minister Borst. Zij zal op 19 april de hernieuwde gedenkplaats openen.

Gidsen helpen stichting als vrijwilliger

Vanaf het eerste begin hebben gidsen van 't Gilde Eemland te Amersfoort, een vrijwilligersorganisatie, de helpende hand aangeboden aan de gedenkplaats en de stichting. Vanuit de eigen gelederen werden gidsen gezocht die ook rondleidingen wilden verzorgen op de gedenkplaats. Tevoren was een routebeschrijving opgesteld, die besproken en daarna daadwerkelijk verkend werd. Vervolgens werd een oefenrondleiding gehouden. Daarna gingen de ontwikkelingen stormachtig. Opeens werd er om rondleidingen gevraagd, vroegen scholen om gidsen enz. Ook nam de drukte op 19 april en 4 / 5 mei zo sterk toe, dat we een boel gidsen hard nodig hadden. In korte tijd is het zo geworden dat voor 19 april en 4 / 5 mei een dienstrooster wordt opgesteld van gidsen die beurtelings dienst doen. En nog komen we soms gidsen tekort.

De groep gidsen is erg betrokken bij het werk. Ze verdiepen zich meer en meer in het werk. Nu en dan wordt er bijgepraat om de kennis te vergroten en nieuwe gegevens over te nemen. In 2000 is begonnen met publieksrondleidingen. De eerste avond hadden we met elkaar pessimistische verwachtingen. Het regende hard. Toch kwamen er bijna 200 mensen. In 2001 waren er niet zulke uitspringende bezoekersaantallen bij de publieksrondleidingen, maar altijd erg gemotiveerd publiek.

De gidsen doen dit werk belangeloos. De opbrengsten stellen zij zonder enige beperking beschikbaar voor de stichting. Dat heeft de afgelopen twee jaar al heel wat opgeleverd. Nuttig werk en donaties!

Voor 2002 staan de volgende publieksrondleidingen op het programma:

Donderdag 18 juli	aanvang 19.00 uur
Woensdag 14 augustus	aanvang 19.00 uur
Zondag 22 september	aanvang 14.00 uur

Indien mogelijk (i.v.m. beschikbaarheid zaalruimte) wordt bij de rondleiding ook een videofilm vertoond van 25 minuten. De rondleidingen gaan altijd door ongeacht de weersomstandigheden. Aanmelding vooraf is niet nodig. Auto's kunnen geplaatst worden op het terrein

van de politie school naast de gedenkplaats. Er is geen busverbinding. Wie met openbaar vervoer komt moet vanaf station Amersfoort de treintaxi benutten.

Let op! Op 19 april, 4 en 5 mei komt er een gedetailleerd programma. Dat wordt uitvoerig opgenomen in informatiebulletin 3 dat eind maart 2002 verschijnt. Er zijn die dagen ook gidsen aanwezig, maar het kan dan erg druk zijn.

Een rondleiding op de gedenkplaats van Kamp Amersfoort is toch wel iets anders dan een stadswandeling in oud-Amersfoort. De stichting biedt in februari en maart 2002 in samenwerking met ICODO (het informatie en coördinatieorgaan oorlogsgetroffenen) een scholing aan voor dit speciale werk. Voor het vele werk van de vrijwilligers-gidsen zijn we dank verschuldigd. Ook voor de bijdragen die zij steeds weer storten op de bankrekening van de stichting. De dank van bezoekers, waarvoor ze vaak veel betekenen, is voor hen een stimulans. Heeft u al eens een rondleiding bijgewoond? Doen!

Foto: een paar gidsen bij de gedenkplaats rondom een rondleiding.

OPROEPEN

- Informatie gezocht over **Evert Jan ter Burg**, geboren op 08-06-1909, drogist/fotohandelaar aan de Amsterdamsestraatweg 601 te Zuilen (Utrecht). Ter Burg werd opgepakt, omdat hij pasfoto's voor valse persoonsbewijzen maakte. Op 16 april 1945 ging hij met het laatste transport uit het PDA naar Scheveningen. Deze groep gevangenen stond bekend als 'Hemelvaartgangers'. In Utrecht werd hij op de Catharijnesingel uit het transport gezet, omdat hij het niet zou overleven.
- Informatie gezocht betreffende **Pieter Ingelse** uit Middelburg, nr. 6354. Ingelse, kruidenier, werd geboren op 09-10-1916. Op 24-08-1944 werd hij gearresteerd en doorgestuurd naar het PDA. Op 09-09-1944 werd hij gedeporteerd naar Neuengamme. Waarschijnlijk is hij omgekomen op 03-05-1945 bij de beschieting van het schip 'Cap Arcona', dat volgeladen met gevangenen in de Lübecker Bucht lag.
- Informatie gevraagd over **Cornelis van Leeuwen**, geboren te Ede op 02-11-1924. Hij kwam op 25-05-1944 in het PDA (nr. 12692) wegens arbeidsweigering. Hij zou in blok III hebben gezeten en zijn aangekomen met zijn vriend Dirk-Jan van de Schuur. Op 9 juni werd hij aangewezen voor transport via 'O.T. Bauleitung Delfzijl'. Hij werd op 21 juni echter opgenomen in de ziekenbarak. Zijn dochter zoekt medegevangenen.
- Informatie gezocht over **Karel Fredericus Engelbertus van der Lingen** uit Amsterdam en de verzetsgroep Fokker waarvan hij als vliegtuigschilder deel zou hebben uitgemaakt. Hij gebruikte mogelijk een valse naam. Zeker is dat hij zich heeft ingezet om illegale bladen te verspreiden. Op 16-01-1945 is hij het PDA binnengebracht, nr. 10189. Hij was aangewezen voor tewerkstelling in Duitsland. Verder gevonden: 'gevlucht 18-3' en 'Gestorben am 18.3.1945'.
- Kleindochter zoekt informatie over **Johannes Cornelis Meijer** en **Gerhard Sohns**. Meijer, een schoenmaker uit Amsterdam, kwam in '41/'42 in het PDA terecht. Zijn dochter voorkwam deportatie naar Duitsland. Sohns, een soldaat van de Schreibstube, 'troostte' haar. Meijer werd niet gedeporteerd en overleefde de oorlog. Zijn dochter kreeg een relatie met Sohns. Daaruit werd een kind geboren.
- Wie heeft informatie over **Arend Scholten** (LO/LKP/Strijdend Nederland) uit Kampen? Hij werkte in het verzet in Kampen onder de namen 'Vogel' en 'Koekoek', soms ook als Albert Schouten. In 1944 zat hij in het PDA, de eerste maanden met Buwalda. Er is sprake van een verblijf in Vught. Na de bevrijding is hij wethouder geweest in Kampen. In de oorlogsjaren was hij betrokken bij de LO. Werkte met mensen als Isaac van der Horst en Hilbert van Dijk en dr. R.J. Dam. Verspreidde o.a. Trouw. Later zou hij samen met Wolter van de Kamp

en Gerrit Spanhaak de persgroep van 'Strijdend Nederland' bemannen.

- Voor mijn vader, **Rinus Soeters** (1923, Oosterhout N-Br. **zie foto**) ben ik op zoek naar mensen die samen met hem in in Kamp Amersfoort waren van oktober 1943 t/m december 1943. Hij kwam binnen via de gevangenis van Breda, en is vanuit het Kamp gedeporteerd met een groep naar Neuss, en werkte daar bij I.G. Farben.

Hij weet zijn kampnummer en barak niet meer voor de geest te halen. Wel herinnert hij zich namen, w.o. Rinus Smit, die samen met hem uit Breda naar Amersfoort is overgebracht, Ben van de Berg, een medegevangene en een man die Peters heette en uit Nijmegen kwam. De laatste was kapper en is in het kamp door de Duitsers vermoord. Ook de naam De Jong, welke gevangene was, maar tevens kampbewaker.

Kent U mijn vader of bent U een van degene die samen met mijn vader van Breda naar Amersfoort of van Amersfoort naar Neuss is afgevoerd, wil ik graag met U in contact komen.

Wanneer u mijn vader kent, van de rit Breda Amersfoort, het Kamp zelf, of Amersfoort-Neuss, dan zou ik contact erg op prijs stellen
John Soeters

Foto: Rinus Soeters

OPROEPEN (vervolg)

- Wie herinnert zich **Johan Jacob (Jo) Teding van Berkhout**? Hij werd geboren in 1886, woonde in de jaren 20 en 30 in Amersfoort en was cavalerie-officier. Tijdens de meidagen van 1940 bestreed hij, als commandant van het eerste 'Regiment Huzaren Motorrijder', de Duitse luchtdalingstroepen rond Wassenaar en op vliegveld Valkenburg. Wonende in Apeldoorn, richtte hij in september 1940 een verzetsgroep op, die later opging in de Ordedienst. Hij werd door de SD gearresteerd in mei 1942. Na gevangenschap in het Oranjehotel te Scheveningen en Haaren heeft hij tot oktober 1943 gevangen gezeten in het PDA. Hij werd tijdens het tweede OD-proces ter dood veroordeeld. Dit vonnis werd gewijzigd in gevangenschap in een Nacht- und Nebellager. In oktober 1943 werd hij naar Natzweiler getransporteerd, waar hij in mei 1944 overleed.
- Wie heeft informatie over **Willem (Wim) Wieringa** uit Zwolle? Wieringa werd geboren op 12-04-1910. Hij was 34 jaar toen hij, waarschijnlijk in januari 1945, in het PDA werd gevangengezet, met nr. 10375. Wieringa was hoofd van de LO/LKP in Overijssel. Hij heeft contact gehad met een zekere

'Jos' uit Amersfoort. Wieringa behoorde tot de groep 'Hemelvaartgangers', zo'n 80 gevangenen die door de terugtrekkende SD werden meegenomen naar de gevangenis Oranjehotel in Scheveningen. Daar zaten toen ook 'Hugo', Henk van Riessen, Smallenbroek en Van Vogel uit Ittersum.

- Wie heeft informatie over **Wouter van Wijk** en het verzetswerk waar hij bij betrokken was? Van Wijk, geboren op 16-04-1913 in Zeist, was werkzaam bij de NV Provinciale Waterleiding Maatschappij te Groningen. Vanaf 1941 was hij actief in het verzet in en om Zeist en Groningen. Hij heeft zich veel met spionage bezig gehouden en was later zelfs verbonden aan de British Intelligence Service. Op 11-12-1944 werd hij gearresteerd en overgebracht naar het Wolvenplein te Utrecht. Vandaar is hij naar het PDA Kamp Amersfoort gebracht. Hij werd onverwacht op 05-02-1945 met acht anderen gefusilleerd nabij station Amersfoort.

Heeft u informatie over het gevraagde in deze oproepen of wilt u meer weten? Neem contact op met Annemiek Littlejohn (annemiek@kampamersfoort.nl of tel. 033-4619313).

Ministeriële steun voor de stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort

De Minister Van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mw. dr. E.Borst-Eilers, heeft verschillende subsidies toegekend aan Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort. De uitspraak van de Tweede Kamer van 30 november 2000, landelijke betekenis voor de gedenkplaats en het Nationaal Monument, had deze ontwikkeling mogelijk gemaakt.

Als eerste is er een projectsubsidie toegekend voor een gedeeltelijke herinrichting / uitbreiding van de gedenkplaats. Dit plan is voorbereid door Adviesbureau voor Ruimtelijke Vormgeving Haver Droeze te Amersfoort. Hiermede moeten ook een verbeteringen bereikt worden. De grindpaden zijn voor ouderen en rolstoelgebruikers niet gebruiksvriendelijk en worden daarom vervangen. Bij de aanleg van de gedenkplaats (1995) en de restauratie & nieuwbouw (2000) zijn enkele punten door geldgebrek niet zo afgewerkt als gewenst. De grotere bezoekersaantallen vergen ook enkele verbeteringen. Er worden fietsenrekken geplaatst voor groepen die op bezoek komen.

Er wordt ook een begin gemaakt met de herkenbare afscheiding van de politie school en de integratie met het Nationaal Monument aan de andere zijde van de Appelweg. Het is de bedoeling dat op 19 april 2002 (de dag waarop het 57 jaar geleden is dat het kamp werd

overgedragen aan het Rode Kruis) deze herziene gedenkplaats in gebruik wordt genomen. Lees de bijgevoegde folder over de herdenking! Aan de voorbereiding van dit plan is een groot deel van het jaar 2002 gewerkt.

De minister, mevrouw dr. E.Borst-Eilers, heeft kenbaar gemaakt op 19 april 2002 een bezoek te zullen brengen aan de heringerichte gedenkplaats om de openingshandeling te komen doen. Aan een gedetailleerd programma voor die dag wordt nog gewerkt.

Een tweede projectsubsidie is door de minister toegekend voor het ontwikkelen van een structuurschets voor het hele gebied van monument en gedenkplaats tezamen. De stichting wil hiervan één herkenbaar gebied van bezinning en herdenking te maken, dat door de stichting wordt beheerd en in stand gehouden. In dit gebied moet vervolgens een eigen gebruiksruijme komen waarin naast documentatie en dienstverlening aan de oud-gevangenen en hun nabestaanden ook de educatieve taak, het doorgeven wat eens was en zich altijd herhalen kan, verzorgd wordt.

Voor het werk van de stichting heeft de bewindsvrouw tenslotte een begin gemaakt met structurele >>>

>>> ondersteuning, zodat de continuïteit van het werk kan worden gegarandeerd en een begin kan worden gemaakt met – bescheiden – professionele ondersteuning (administratief, educatief). Het werken met vrijwilligers wordt verder uitgebouwd; zij krijgen professionele scholing aangeboden. De stichting is bezig een kantoor te openen binnen de gebouwen van de politie school zodat er een betere bereikbaarheid komt. In het volgende bulletin volgt daar meer nieuws over.

De stichting heeft een onderzoek laten doen naar de kwaliteit van het beeld "Gevangene voor het vuurpeloton" van Frits Sieger, deel van het Nationaal Monument Kamp Amersfoort. Overleg met de gemeente Leusden is gaande om te bezien wat er gedaan kan worden. Voor de stichting is één ding duidelijk: het beeld moet waardig worden behouden en nog lang herinneren wat eens daar passeerde.

In samenwerking met Podium, Bureau voor educatieve

communicatie BV te Utrecht, is een project getiteld: "Het uniform: vrees of veiligheid?" ontwikkeld. Het gaat hierbij om een educatief plan over de rol van jongere mensen met een geüniformeerd beroep in een democratische samenleving, afgezet tegen de uitvoerders van macht en terreur. Het feit dat een politie school op het voormalige kampterrein is gevestigd en het handelen van uniformdragers uit de jaren '40-'45 nog steeds door bezoekers van de gedenkplaats wordt aangeroerd, is hierbij van invloed geweest. De stichting heeft een les uit de geschiedenis voor jonge uniformdragers door te geven. Voor dit project is veel geld nodig. Er wordt hard aan gewerkt om dat bij elkaar te krijgen. Het project zou dan najaar 2002 in roulatie moeten gaan.

Bijgevoegd: een schets met een impressie van de veranderingen bij de gedenkplaats.

ARCHIEF STICHTING

Een bericht in de krant over het feit dat archief van het Kamp Amersfoort is herontdekt (we weten nu dat het er is en waar het is) heeft velen in beweging gebracht. Het is niet zo, dat zo'n stuk oud archief ineens ter beschikking wordt gesteld van de stichting. Wij kunnen dus niet even inzage geven van die gegevens en alle mogelijke vragen helpen beantwoorden. Een ander misverstand is, dat zulke archieven zomaar even doorgebladerd kunnen worden, om eens een indruk te krijgen van toen. Dit laatste is zonder meer uitgesloten, want er zijn straffe regels van privacybescherming. Wel kan de stichting verwijzen waar en hoe inlichtingen kunnen worden gevraagd van die ene persoon, waarmede men nauw verbonden was.

De stichting zelf is begonnen met niets. Het verzamelen van oude documentatie, boeken en bescheiden legt ook verplichtingen op. Namelijk de zorg, om die stukken goed te bewaren voor de toekomst. Dat kan niet thuis in een kelder of op zolder verantwoord gebeuren. Dat moet in een speciale archief-ruimte. Die heeft de stichting zelf niet. Daarom is aansluiting gezocht

bij de gewestelijke archiefdienst Eemland, ondergebracht in het gemeentearchief te Amersfoort. Daar zijn ook de (oude) archieven van enkele gemeenten zoals Leusden ondergebracht, maar ook van enkele andere organisaties. Het Amersfoortse archief had al veel foto's en boeken in het archief, ook van Kamp Amersfoort. Door nu samen te werken komen de gegevens inzake het kamp van Amersfoort, Leusden en de stichting bij elkaar, de boeken komen in de zelfde bibliotheek en zijn ook door publiek in te zien. Wel blijft de stichting eigenaar. Ook films, ander beeldmateriaal en geluidsopnamen worden daar bewaard.

Wilt u gegevens raadplegen? Het bezoekadres is Stadhuisplein 7, 3811 LM Amersfoort, tel.: 033-4695017, studiezaal 4694581. Wilt u iets speciaal inzien? Maak tevoren een afspraak!

De digitalisering gaat steeds verder. Gebruikers van de website kunnen naast de website van Kamp Amersfoort

www.kampamersfoort.nl

ook aan de slag bij het archief:

www.amersfoort.nl/archiefdienst/

Daar is ook de bibliotheekcatalogus te raadplegen waarin mede de boeken van de stichting opgenomen voor zover de stichting die heeft.

Wilt u iets bijdragen aan het bewaren van boeken, documentatie, brieven etc. met betrekking tot Kamp Amersfoort? Stuur het toe aan of neem contact op met het secretariaat. Iedere gift wordt schriftelijk bevestigd. Boeken of gepubliceerde stukken worden automatisch ook publiektoegankelijk opgenomen. Brieven, tekeningen etc. met een heel persoonlijk karakter worden niet voor het publiek ter inzage gelegd tenzij dat door de schenker uitdrukkelijk wordt toegestaan. Wilt u bij het toezenden van stukken die u aan de stichting schenkt daaraan denken. Schrijf in een brief of het openbaar mag zijn of liever niet. Bij twijfel kiezen wij voor niet.

Op dit moment zijn besprekingen gaande met het stedelijk museum Flehite te Amersfoort om voor andere zaken dan archief- of bibliotheekstukken een soortgelijke regeling te treffen. Door samen te werken kunnen namelijk de krachten gebundeld worden.